

De hervorming van het Sociaal Strafwetboek Gerechtelijke procedure en de bevoegdheid van het Openbaar Ministerie

Charles-Eric CLESSE

Gewoon hoogleraar ULB

adjunct-directeur IGO

voorzitter van de Adviesraad Sociaal Strafrecht

Algemeenheden

Fusie en splising van de cellen (art. 13)

De arrondissementele cellen konden worden gegroepeerd per auditoraat.

Er wordt nu gespecificeerd dat meerdere cellen per auditoraat ook mogelijk zijn.

Dit was abusievelijk geschrapt bij de vervanging van de artikelen met betrekking tot de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst door de wet van 21 december 2018 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken.

Onderzoek

Uitstel van mededeling van het verhoor en het PV vaststelling van een inbreuk (art. 63 et 65)

Artikel 63 bepaalde al dat "*de door de Koning aangewezen ambtenaar, met een met redenen omklede beslissing, het tijdstip van deze mededeling uitstellen voor een eenmalig hernieuwbare termijn van ten hoogste drie maanden. Deze beslissing wordt opgenomen in het dossier.*"

Artikel 65 bepaalt nu "*in geval van ernstige en uitzonderlijke omstandigheden kan het openbaar ministerie, met een met redenen omklede beslissing, het tijdstip van deze mededeling uitstellen voor een eenmaal hernieuwbare termijn van ten hoogste drie maanden. Deze beslissing wordt opgenomen in het dossier.*"

Volgens de parlementaire werkzaamheden verwijzen de woorden “in geval van ernstige en uitzonderlijke omstandigheden” bijvoorbeeld naar situaties en feiten die door sociale inspecteurs aan het licht worden gebracht en die wijzen op grootschalige fraude of het bestaan van structurele sociale fraudenetwerken. Het opstellen van PV's voor de eerste (kleine) inbreuken die de inspecteur net heeft vastgesteld en het van bij het begin verzenden van deze PV's, kan tot gevolg hebben dat de daders door deze PV's worden geattendeerd op de vaststellingen van de inspecteurs en zo in staat zijn om de sporen naar deze netwerken uit te wissen, documenten en bewijzen te laten verdwijnen, enz.

Indien het proces-verbaal wordt uitgesteld, begint de in artikel 66 vermelde termijn van veertien dagen te lopen op de dag na die waarop de termijn van uitstel waartoe het openbaar ministerie heeft besloten afloopt.

Band tussen het openbaar ministerie en de administratieve geldboeten

Voorrang van de strafvervolgning (art. 71)

Artikel 71 werd herschreven.
Geen inhoudelijke wijzigingen

De strafvervolgning sluit de toepassing van een administratieve geldboete uit, zelfs als ze afgesloten wordt met een vrijspraak. Het verval van de strafvordering door de betaling van een geldsom bedoeld bij artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering], [het verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen en de naleving van voorwaarden bedoeld in artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering] of de rechtsvordering die uitgaat van het openbaar ministerie krachtens artikel 138bis, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek sluiten eveneens de toepassing van een administratieve geldboete uit.

Kennisgeving van het OM aan de AG van de genomen beslissing (art. 72, al. 1)

Artikel 72 legt vast dat het openbaar ministerie aan de Directie Administratieve Geldboeten een kennisgeving bezorgt van :

- zijn beslissing om al dan niet strafvervolgung in te stellen;
- zijn beslissing om het verval van de strafvordering bedoeld in artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering voor te stellen en van het mislukken ervan;
- zijn beslissing om het verval van de strafvordering bedoeld in artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering voor te stellen en van het mislukken ervan;
- zijn beslissing om de in artikel 138bis, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde rechtsvordering in te stellen;
- zijn beslissing om te klasseren zonder gevolg.

Deze meldingen moeten binnen 6 maanden na ontvangst van het PV worden gedaan.

Als dit niet gebeurt, is de Directie AG bevoegd om de administratieve procedure op te starten.

Beslissing van de AG (art. 72, al. 2)

Artikel 72 bepaalt dat de Directie AG beslist of de administratieve procedure moet worden opgestart:

- wanneer het openbaar ministerie afziet van het instellen van strafvervolgning;
- desgevallend in geval van het mislukken van het voorstel van het verval van de strafvordering bedoeld in artikel 216bis van het Wetboek van strafvordering;
- desgevallend in geval van mislukken van het voorstel van het verval van de strafvordering bedoeld in artikel 216ter van het Wetboek van strafvordering;
- desgevallend wanneer het openbaar ministerie afziet van het instellen van de in artikel 138bis, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde rechtsvordering;
- of wanneer het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de dag van ontvangst van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk.

Als de Directie AG de zaak in handen krijgt, moet het openbaar ministerie alle documenten die het ontvangt na zijn beslissing om niet te vervolgen, aan het openbaar ministerie sturen

bv. verhoor door de politie, onderzoek door een andere inspectiedienst, brief van een getuige, enz.

Vervolging

"Zwaarteeschaal" voor overtredingen en straffen	Strafbare feiten die aanleiding kunnen geven tot gevangenisstraf	Overtredingen die aanleiding geven tot een strafrechtelijke boete (met opdecimen)	Overtredingen die aanleiding geven tot een administratieve boete (met opdecimen)
Sanctie niveau 1	Geen	Geen	Een administratieve boete van 80 € tot 800 €
Sanctie niveau 2	Geen	Hetzij een strafrechtelijke boete van €400 tot €4.000	Hetzij een administratieve boete van €200 tot €2.000
Sanctie niveau 3	Geen	Hetzij een strafrechtelijke boete van €1.600 tot €16.000	Hetzij een administratieve boete van €800 tot €8.000
Sanctie niveau 4	Gevangenisstraf van 6 maand tot 3 jaar	En/of een strafrechtelijke boete van €4.800 tot €56.000	Hetzij een administratieve boete van €2.400 tot €28.000

Rechtspersonen (art. 101/1)

“De strafrechtelijke geldboeten toepasselijk op inbreuken gepleegd door rechtspersonen, zijn:

- voor niveau 4: geldboete van minimum vijfhonderd euro vermenigvuldigd met het getal van de maanden van de minimumvrijheidsstraf, doch niet lager dan de minimumgeldboete op het feit gesteld; met als maximum tweeduizend euro vermenigvuldigd met het getal van de maanden van de maximumvrijheidsstraf, doch niet lager dan het dubbele van de maximumgeldboete op het feit gesteld;*
- voor niveau 2 en 3: minimum en maximum als door het boek 2 van dit Wetboek op het feit gesteld.”*

Voor niveau 4 is de minimumboete dus 3.000 euro (500 * 6) en het maximum 72.000 (2.000 * 36).

Opgelet :

- inwerkingtreding wanneer het nieuwe Strafwetboek van kracht wordt, d.w.z. op 8 april 2026
- overgangperiode: toepassing van artikel 41bis van het Strafwetboek van 1867

Administratieve geldboete (art. 105)

De administratieve geldboete kan alleen aan de overtreder worden opgelegd, zelfs indien de inbreuk is begaan door een aangestelde of een lasthebber, behalve als de overtreder kan aantonen dat hij geen fout heeft begaan, omdat hij naar zijn vermogen alle maatregelen heeft genomen om te verhinderen dat het materieel element van de inbreuk zich voordoet.

Hetzelfde geldt voor de administratieve beslissing waarbij de overtreder schuldig wordt verklaard.

Er is nu dus sprake van een absoluut excuus van de overtreder.

In het algemeen is de werkgever de overtreder. Tenzij er speciale bepalingen zijn (bijv. ouders, arts, enz.)

Bijzondere strafsancties (art. 106 et 107)

De bijzondere straffen in artikel 106 en 107 zijn herzien en uitgebreid.

106 :   Exploitatieverbod en bedrijfssluiting

Voor de inbreuken van niveau 3 en 4, en op voorwaarde dat de wet dit voorziet, kan de rechter de veroordeelde het verbod opleggen om gedurende een periode van één maand tot drie jaar, zelf of via een tussenpersoon, een onderneming of een inrichting geheel of gedeeltelijk uit te baten of bij de onderneming of inrichting waar de inbreuk is begaan onder gelijk welke hoedanigheid te worden tewerkgesteld.

Exploitatieverboden kunnen nu worden opgelegd aan elk bedrijf (niet langer beperkt tot het bedrijf waar de overtreding is begaan)

Verbod van 1 maand tot 3 jaar

107 : Beroepsverbod

Voor de inbreuken van niveau 3 en 4, en op voorwaarde dat de wet dit voorziet, kan de rechter de veroordeelde verbieden om zijn beroep rechtstreeks of onrechtstreeks en in welke hoedanigheid ook uit te oefenen, gedurende een periode van één maand tot drie jaar, als hij ernstig misbruik gemaakt heeft van zijn beroep om de inbreuk te plegen.

Voor de inbreuken van niveau 3 en 4 en op voorwaarde dat de wet dit voorziet, kan de rechter bovendien, mits hij zijn beslissing ter zake met redenen omkleedt, de gehele of gedeeltelijke sluiting van de onderneming of van de vestigingen van de vennootschap, vereniging, organisatie of onderneming van de veroordeelde of waarvan de veroordeelde bestuurder is, bevelen voor een duur van één maand tot drie jaar.

Verbod van 1 maand tot 3 jaar

Voor de inbreuk bedoeld in artikel 235 kan de rechter enkel exploitatieverbod of een bedrijfssluiting opleggen indien de inbreuk werd begaan door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber.

De wetgever voorkomt dat er een nieuwe onderneming wordt opgericht om het verbod om te werken te omzeilen. Het verbod op tewerkstelling geldt enkel voor de onderneming of vestiging waar het misdrijf werd gepleegd, aangezien een verbod op tewerkstelling in om het even welke onderneming of vestiging in strijd zou zijn met het recht op arbeid en op vrije beroepskeuze dat door artikel 23 (van de Grondwet) wordt gewaarborgd.

Bijzondere strafsancties (art. 107/1)

De wetgever heeft in artikel 107/1 een nieuwe bijkomende straf gecreëerd: de uitsluiting om deel te nemen aan overheidsopdrachten of concessies.

« Voor de inbreuken van niveau 3 en 4, kan de uitsluiting van het recht in te schrijven voor overheidsopdrachten of om concessies te verkrijgen door de rechter worden uitgesproken, gedurende een periode van drie jaar tot ten hoogste vijf jaar, wanneer de dader veroordeeld werd uit hoofde van een van deze inbreuken behalve in de bij wet bepaalde gevallen.

De duur van de in toepassing van de in het eerste lid opgelegde straf loopt vanaf de dag waarop de veroordeelde zijn straf zal uitgezeten hebben of zijn straf zal verjaard zijn, en, als hij voorwaardelijk vrijgelaten werd, vanaf de dag van zijn vrijlating voor zover deze niet herroepen werd. ».

Herhaling (art. 108)

In zowel strafrechtelijke als administratieve procedures wordt de herhaling verlengd van 1 tot 3 jaar.

Strafrechtelijke herhaling:

- Binnen 3 jaar na een gerechtelijke veroordeling
- Gevolg: boete (geen gevangenisstraf) verhoogd tot tweemaal het maximum.

Administratieve herhaling:

- Binnen drie jaar na een administratieve of gerechtelijke beslissing waarbij de overtreder schuldig wordt verklaard, of een administratieve beslissing waarbij een administratieve boete van niveau 1, 2, 3 of 4 wordt opgelegd, of een gerechtelijke beslissing waarbij een sanctie van niveau 1, 2, 3 of 4 wordt opgelegd.
- Deze periode van drie jaar begint op de dag waarop er geen beroep meer mogelijk is tegen de administratieve beslissing of op de dag waarop de gerechtelijke beslissing definitief wordt.
- Gevolg: boete verhoogd tot tweemaal het maximum

Verzwarende factor (art. 110/1)

« Wanneer de inbreuk bestraft wordt met een sanctie van niveau 4, maakt de omstandigheid dat hij wetens en willens gepleegd werd, een verzwarende factor uit die de rechter in overweging moet nemen bij de keuze van de sanctie onder de sancties van niveau 4 en bij de keuze van de bijzondere strafsancties. »

Compromis tussen het laten vallen van niveau 5 en de keuze om een hogere straf op te leggen

Uitwissing van de administratieve geldboete (art. 114)

“Voor de vaststelling van het bedrag van de geldboete mag geen rekening gehouden worden met een beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete of tot schuldigverklaring die vijf jaar of meer vóór de feiten is geweest. Deze termijn van vijf jaar vangt aan op het ogenblik dat de beslissing uitvoerbare kracht heeft gekregen of wanneer de rechterlijke beslissing die zich uitspreekt over het beroep van de overtreder in kracht van gewijsde is gegaan.”

Ambtshalve veroordeling (art. 236)

In het artikel werd "terugbetaling " vervangen door "ambtshalve veroordeling".

Werd in het bijzonder uitgebreid tot onbetaalde lonen (zie het gedeelte over Boek II).

Let op: kan alleen worden bevolen door een strafrechter.

Let op: fout in de tekst: in artikel 233 is men vergeten te vermelden dat de rechter moet bevelen.

Procesrecht

Het procesrecht is onmiddellijk van toepassing

The end ;-)

Van al uw vragen :

Charles-eric.clesse@ulb.be

